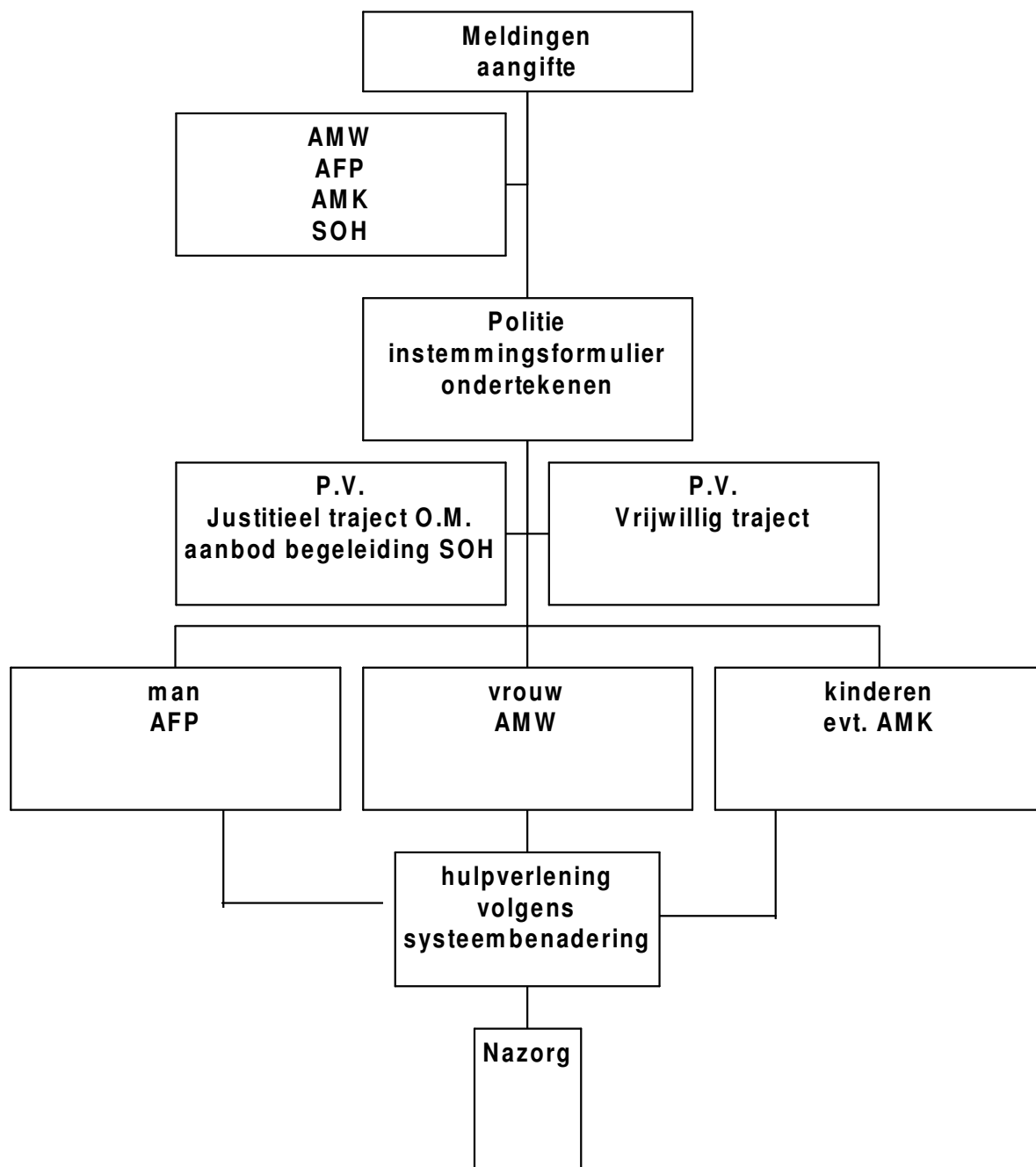

Protocol

1^e hulp bij huiselijk geweld

Friesland maart 2003

Stroomschema 1^e hulp bij huiselijk geweld

Inhoudsopgave

De Aanpak

Inleiding	4
Doestelling en aanpak	5
Criteria en kader van de aanpak	5
Gebruik protocol	6
Meldstructuur	7
Hulpstructuur	8
Justitieel traject	9

Taken per organisatie

AMW	10
AFP	12
AMK	14
Slachtofferhulp	15
Time-out/opvang	16
Politie	17
Openbaar Ministerie	21
Reclassering	24

Lijst met afkortingen:

AFP	= Ambulante Forensische Psychiatrie
AMK	= Advies en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	= Algemeen Maatschappelijk Werk
BPS	= Bedrijfsprocessensysteem
IVS	= In Verzekering Stelling
OM	= Openbaar Ministerie
OvJ	= Officier van Justitie
PV	= Proces Verbaal
RC	= Rechter Commissaris
SOH	= Slachtofferhulp Nederland
SRN	= Stichting Reclassering Nederland

De aanpak

Inleiding

De werkwijze *1^e hulp bij huiselijk geweld* is gebaseerd op de visie dat huiselijk geweld een delict is en daarmee strafbaar. Het delict kan alleen - blijvend - gestopt worden door aan te sturen op professionele hulp. Ingrijpen van buitenaf is nodig, omdat huiselijk geweld eerder structureel dan incidenteel van aard is. Hulp is noodzakelijk, voor de man, de vrouw én eventuele kinderen. Het doel van deze hulp is verdere escalatie(s) te voorkomen. Pas daarna kan immers - onder veiliger omstandigheden - worden ingegaan op oorzaken, patronen en oplossingen.

Daders en slachtoffers moeten zich bewust worden van de ernst en complexiteit van hun problematiek, om hun machteloosheid te doorbreken en uitbarstingen te voorkomen.

Hun instemming met een gezamenlijke aanpak is cruciaal. Actieve hulp sluit echter lang niet altijd aan bij de (hulp)vraag van de betrokkenen, integendeel. Schaamte, hoop, angst, schuldgevoelens en overlevingsstrategieën staan het erkennen van de geweldsproblematiek in de weg. Dat maakt dat geïnvesteerd moet worden in het opbouwen van contact, in het confronteren met het delict en in het motiveren voor deze gezamenlijke aanpak.

We kiezen er bewust voor om het moment van een geweldsuitbarsting, als startpunt voor het ingrijpen van buitenaf te nemen. Op zo'n moment kan de ernst van de problemen niet ontkend worden en is de bereidheid om hulp te aanvaarden het grootst. Hierna kan het (echt)paar of gezin gevolgd worden om na te gaan of er gewerkt wordt aan het stoppen van geweld.

Een gezamenlijke aanpak voor daders en slachtoffers van huiselijk geweld vergt alert, actief, doelbewust en gezamenlijk optreden van politie en justitie én hulpverlening. De nieuwe werkwijze die anders is dan de gangbare beroepshouding, vaak uitgevoerd naast alle andere reguliere werkzaamheden, behoeft toelichting, deskundigheidsbevordering, afstemming van taken en rollen, samenwerkingsafspraken, tussentijds overleg en systematische registratie. Uit onderstaand schema blijken - uitvergroot - de verschillen in visie tussen vroeger en nu.

OPVATTINGEN VOORHEEN	UITGANGSPUNTEN NU/ TOEKOMST
1. huiselijk geweld = éénmalig/ incident	1. huiselijk geweld = structureel van aard
2. cirkel van geweld/ steeds hetzelfde	2. geweldspiraal/ steeds erger
3. privé probleem: slachtoffer verantwoordelijk voor ingrijpen	3. maatschappelijk probleem, ingrijpen = professionele verantwoordelijkheid
4. geen samenhangende aanpak	4. één gezamenlijk doel
5. hulp gericht op weggaan van vrouw	5. hulp gericht op stoppen van geweld
6. slachtoffer-dader perspectief	6. relatiedynamiek centraal
7. curatief	7. preventief
8. gericht op de vrouw	8. gericht op gezinssysteem
9. hulp beperkt tot crisisinterventie(s)	9. hulp is systematisch en procesmatig
10. geen overzicht over proces, wie, wanneer, wat doet	10. bundelen signalen, ontwikkelingen worden gevolgd

Doelstelling

Vanuit verschillende disciplines en organisaties wordt gewerkt aan de aanpak van huiselijk geweld waarbij de gezamenlijk inzet gericht is op één en hetzelfde doel: **stoppen van geweld.**

Bij het ingrijpen na melding van geweld is van belang de complexiteit van de problematiek goed te doorgronden; het gaat dan om:

- Er is sprake van een spiraal van geweld, het gaat door en het wordt erger.
- Na geweld ontstaat ontspanning, hernieuwde verbondenheid en hoop.
- Huiselijk geweld leidt tot isolement van het gezin.
- Ook als de relatie 'echt uit' is, is er een toekomst, met een ander of als ouders ten opzichte van de kinderen.
- Relaties die na geweld ophouden, kunnen leiden tot belaging en stalking.
- Veel mannen die geweld gebruiken hebben hulp nodig, maar vragen die niet.
- In crisis bij geweldsuitbarsting schatten mensen niet goed in wat ze verder willen.
- De scheidslijn tussen slachtoffer en dader is niet altijd helder.
- Alle betrokkenen dragen hierin in enigerlei mate verantwoordelijkheid (let wel: géén schuld) ten aanzien van de oplossing van het probleem.
- Weggaan is vaak geen oplossing, vrouw wil dat geweld ophoudt.
- Veel vrouwen schrikken terug voor de consequenties van het doen van aangifte.
- Kinderen behoren in afgeleide vorm tot de doelgroep gezien het feit dat getuige zijn van verstoorde relaties zijn effect op kinderen niet zal missen (transgeneratiele problematiek).
- Drank- en druggebruik spelen vaak een rol.

Criteria en kader van de aanpak

In de aanpak 1^e hulp bij huiselijk geweld gaat het om: **het voorkomen en bestrijden van actueel huiselijk geweld dat door een (ex)man tegen een (ex)vrouw is gepleegd.**

De aanpak 1^e hulp bij huiselijk geweld wordt ingezet als aan de volgende criteria wordt voldaan:

1. Er moet sprake zijn van *huiselijk geweld*
2. Er moet sprake zijn van *een relatie*.
3. Er moet sprake zijn van *actueel* geweld.
4. De deelnemers moeten behoren tot de omschreven doelgroep: *(ex)partners* en indien aanwezig hun kinderen

De bovenstaande criteria vormen het kader van dit protocol. Een nadere toelichting op deze begrippen volgt hieronder.

Huiselijk geweld

Daar waar *lichamelijk, geestelijk* en/of *seksueel* geweld aangewend wordt, waarmee iemands persoonlijke integriteit aangetast wordt, is sprake van geweld. Wanneer dit van de (ex)partner tegen de (ex)vrouw plaatsvindt gaat het om huiselijk geweld zoals bedoeld in dit protocol. Er is ook sprake van huiselijk geweld als een ex-partner de relatiebreuk niet accepteert en overgaat tot b.v. *stalking* of, als *de gevolgen* van een gewelddadige relatie nog prominent in het leven van de vrouw aanwezig zijn. Het is heel normaal dat een jaar na het verbreken van een gewelddadige relatie de gevolgen nog heel indringend zijn en (hulp bij) verwerking van belang is, wil men in een volgende relatie niet (ongewild) in een vergelijkbaar parket belanden.

Een relatie

Een relatie is betrekking waarin personen tot elkaar staan, een verhouding hebben. Een relatie bestaat als mensen zich -op wat voor manier dan ook- tot elkaar verhouden. Dit betekent een ruime opvatting van het begrip relatie.

Binnen dit protocol gaat het expliciet om een partnerrelatie, dan wel (ex)partnerrelatie. Hoewel het meestal zo is dat de man de dader is, geldt dit protocol ook voor vrouwelijke daders en mannelijke slachtoffers. Ook partners die binnen een homoseksuele relatie met mishandeling te maken hebben, vallen binnen het protocol.

De (ex)man en (ex)vrouw kunnen op vele manieren een relatie onderhouden, hoe negatief aan dit begrip ook invulling gegeven wordt. Het hebben van kinderen betekent bijna per definitie een voortdurende relatie. Relaties die verbroken zijn, maar waarbij één van de partners de breuk niet accepteert, duren voort. Het is daarom lastiger in te schatten wanneer een relatie beëindigd is dan te constateren dat er een relatie bestaat. Praktisch betekent dit dat het protocol vaak óók van kracht is wanneer de relatie volgens betrokkenen 'echt uit' is. Stalking is een veel voorkomende vorm van huiselijk geweld en daar waar de ex-partner de stalker is, is het protocol van kracht.

Actueel geweld

Onder actueel geweld wordt hier verstaan geweld dat in het *heden* een rol speelt in de *huidige* relatie. Het protocol is niet geschreven voor situaties waarin het gaat om bijvoorbeeld verwerking van geweld in het verleden.

De doelgroep

Iedereen die een relatie heeft waarin partnergeweld een rol speelt, behoort tot de doelgroep. Enerzijds is er sprake van een slachtoffer en een dader, anderzijds is er sprake van een sterke *relatiedynamiek* tussen slachtoffer en dader. Het is belangrijk deze dynamiek als uitgangspunt te nemen bij het analyseren en oplossen van de problematiek. Daar waar eerder door de hulpverlening eenzijdig geïnvesteerd werd in het losmaken van het slachtoffer van de dader, heeft voortschrijdend inzicht geleerd dat het probleem zich daarmee meestal niet oplost. Hooguit verplaatst het zich, maar vaker nog keren slachtoffer en dader op hun schreden terug en duurt de relatie voort. Juist in een vroegtijdig stadium, het begin van de spiraal, is de kans groot dat het geweld een halt toe geroepen kan worden en het vertrouwen in de relatie zich kan herstellen.

Gebruik protocol

Dit protocol *1^e hulp bij huiselijk geweld* wordt gebruikt in de provincie Friesland. Op provinciaal niveau is een stuurgroep in het leven geroepen waarin alle organisaties zitten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het protocol. Zij sturen gezamenlijk het werk aan en dragen zorg voor afstemming en samenwerking.

MELDING

Meldingen van huiselijk geweld moeten bij voorkeur er toe leiden dat het traject 1^e hulp bij huiselijk geweld wordt ingezet. Dat wil zeggen dat er een melding bij de politie gedaan wordt van het geweld. De betrokken organisaties hebben daarin allen een eigen rol. Daarom wordt het handelen op het moment van melding bij alle organisaties apart beschreven.

Zowel slachtoffers als daders maar ook familie, burens en andere naasten, huisartsen en andere 'signaleerders' kunnen melding maken van huiselijk geweld. Er bestaat momenteel nog geen meldpuntstructuur. Het uitgangspunt is daarom dat alle meldingen overal binnen kunnen komen. Bovenstaande brengt de voor dit protocol afgesproken meldingsstructuur met zich mee:

Schema 2: meldingsstructuur

HULPVERLENING

De hulpverlening kan op twee manieren geschieden namelijk binnen het 'vrijwillige traject' deelname is vrijwillig of dankzij druk vanuit de politie en binnen het 'juridische traject' de hulpverlening is opgelegd via een justitiële maatregel. De hulpverlening start officieel na ondertekening van het instemmingsformulier op het politiebureau

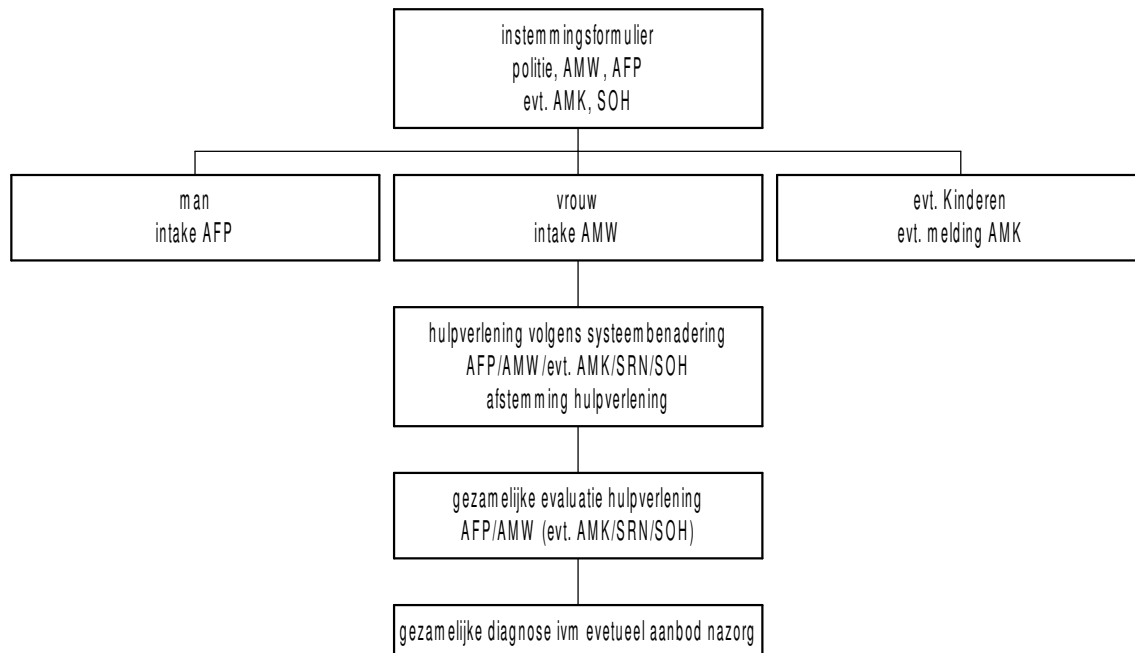
De hulpverlening aan het slachtoffer wordt geboden vanuit de lokale AMW instelling, de daderhulpverlening wordt geboden door de AFP. Voor beide instellingen zijn hulpverleningsmethodieken ontwikkeld, gericht op het stoppen van geweld. Over eventueel aanwezige kinderen in het gezin heeft het AMK de zorg.

De hulpverlening kenmerkt zich door een systeembenadering waarbij het afstemmen van de hulpverleningstrajecten van beide cliënten en van eventuele kinderen wezenlijk is.

Deze afstemming kan zowel tussen de hulpverleners plaatsvinden zonder de aanwezigheid van de cliënten, als middels een gesprek waarbij de betrokken en hun hulpverleners aanwezig zijn. De samenwerking tussen de AFP, het AMW en het AMK is van essentieel belang voor de aanpak van de problematiek. De veiligheid van het gezin, of van individuele gezinsleden, moet bij elke stap gewaarborgd blijven en dus in elk beslismoment meegenomen worden in de overwegingen. Hierbij wordt de politie stelselmatig betrokken.

In onderstaand schema zijn de stappen en afstemmingsmomenten opgenomen. Dit is een theoretische weergave. Dit laat onverlet dat varianten hierop ontwikkeld kunnen worden teneinde inhoudelijke hulpverleningsdoelen te bereiken. Onderlinge afspraken in de casuïstiekbespreking zijn daarin van belang.

Schema 3: hulpverlening

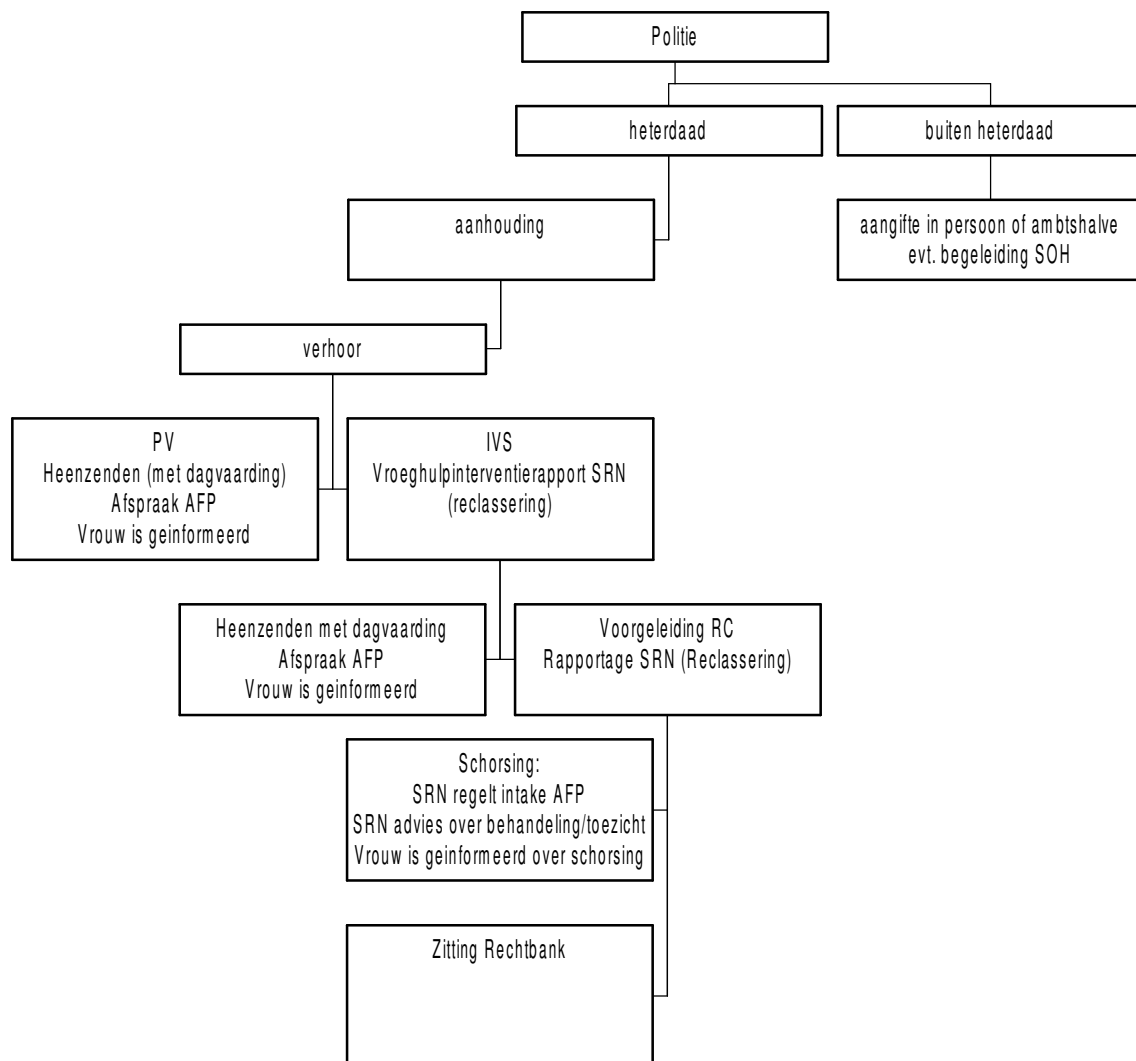

Politie en Justitie

Hoewel gestreefd wordt naar oplossing van de geweldsproblematiek door het bieden van hulp, is het van cruciaal belang dat politie en justitie zich helder en repressief opstellen. Door druk uit te oefenen vanuit een justitieel kader, zullen veel daders van huiselijk geweld bereid zijn hulpverlening te aanvaarden. Vervolgens komt Justitie in actie/vervolgning wanneer criteria rondom aangifte/P.V. en bewijslast volledig is.

De politie speelt naast toeleider van dader en slachtoffer naar hulp, in het hele traject de rol van veiligheidsbewaker. Zij ontvangt voortdurend informatie vanuit de hulpverlening over de voortgang en maakt van daaruit veiligheidsafwegingen. Door adequaat een dossier op te bouwen van meldingen en informatie zal het vaker dan in het verleden mogelijk zijn in te grijpen bij die gezinnen die elke inmenging en hulp weigeren.

Schema 4: justitieel traject

Taken per organisatie

Het AMW

Melding bij AMW

Taken:

1. Toetsen van de criteria
2. Toeleiden van cliënten naar traject *1^e hulp bij huiselijk geweld* via melding of aangifte bij de politie.

Mogelijke situaties:

1. Een man/ vrouw geeft aan dat geweld in hun relatie voorkomt/ voortduurt.
2. Er komt een melding binnen van huiselijk geweld van familie, naasten, burens, een huisarts of andere (professionele) verwijzer.
3. Cliënte blijft van mening dat de politie niet betrokken mag worden bij de aanpak van het geweld.

Hoe te handelen:

Ad.1. Een man/ vrouw geeft aan dat geweld in hun relatie voorkomt.

- Inzage geven in de problematiek en de ontwikkelde aanpak
- In geval van kinderen, consult aanvraag bij het AMK.
- Cliënte motiveren tot het doen van melding of aangifte bij de politie.

Ad.2. Er komt een melding huiselijk geweld binnen via familie, naasten, burens, huisarts of andere (professionele) verwijzer.

- Toetsen of doorverwijzen naar de politie mogelijk is i.v.m. haar veiligheid
- Indien dit niet mogelijk is: out-reachend te werk gaan met als doel contactleggen met man en vrouw.

Ad.3. Cliënte blijft van mening dat de politie niet betrokken mag worden bij de aanpak van het geweld.

- er vindt geen begeleiding plaats in kader van 1^e hulp
- cliënte wordt meegedeeld dat AMW in principe zelf melding doet bij de politie en bij AMK in het geval van kinderen.

Hulpverlening door het AMW

Na melding van het geweld bij de politie gaat de hulpverlening in het kader van 1^e hulp bij huiselijk geweld van start (zie hieronder). Het AMW gaat gesprekken aan met de vrouw. Belangrijk aspect: het is een individueel traject vanuit een systeembenadering. Afstemming met het hulpverleningsplan van de man is van cruciaal belang. Het AMW werkt volgens een voor het 1^e hulp traject ontwikkelde methodiek

Taken:

1. Het stoppen van het geweld middels een methodisch aanbod aan de vrouw.
2. Het diagnosticeren van vervolghulp teneinde het geweld blijvend te stoppen.

De methodiek samengevat in stappen

	De intake
Stap 1	Veiligheid
Stap 2	Reacties partner en AFP
Stap 3	De geweldsspiraal
Stap 4	Cognities
Stap 5	Evaluatie en vervolg

Hoe te handelen:

1. Binnen 7 dagen na tekening van het instemmingformulier bij de politie vindt een intakegesprek voor 1^e hulp bij huiselijk geweld plaats met de cliënte.
2. De methodiek *1^e hulp aan vrouwen bij thuisgeweld* wordt in stappen gevolgd, in tijd is dit afhankelijk van de voortgang.
3. Het AMW blijft investeren in het motiveren van de cliënte.
4. Het doorbreken van het isolement is van belang, het AMW hanteert hierbij een directieve en actieve aanpak.
5. Het AMW werkt samen met de politie, de AFP, het AMK en eventueel de Reclassering..
6. Het AMW consulteert het AMK omtrent kinderen en laat waar nodig, de kinderen diagnosticeren en hulpverlening inschakelen.
7. Bij afhaken van de vrouw informeert het AMW de politie of reclassering, het AFP en het AMK. Hierop volgt eventueel een huisbezoek.
8. Over het verder verloop en de afronding van het traject worden de politie of de reclassering, de AFP en het AMK geïnformeerd.
9. De AFP, het AMW en de AMK overleggen over de nodige vervolghulpverlening en/of nazorg.
10. Ook bij een time-out traject biedt het AMW hulpverlening volgens methodiek, hierover vindt afstemming plaats met de time-out voorziening.
11. Het AMW biedt indien van toepassing cliënten expliciet een gesprek aan met Slachtofferhulp ter informering over juridische zaken w.o. schadevergoedingsregelingen.

De AFP

(wordt wellicht nog aangepast)

Hulpverlening door de AFP

Doelstelling van de behandeling:

Primaire doelstelling van de behandeling binnen de AFP is om een bijdrage te leveren aan het doen stoppen van het geweld. Secundaire doelstelling is om vanuit een diagnose van de problematiek in het cliëntsysteem vervolghulp aan te bieden om het thuisgeweld blijvend te stoppen.

In vrijwillig kader:

Taken:

- *Aanmelding van de politie toetsen aan de criteria van het project*
- Samenwerken volgens gemaakte afspraken met de politie en hulpverleners die betrokken zijn bij het slachtoffer en eventueel de kinderen
- Systeemgerichte hulp bieden aan de dader

Voorwaarde voor start behandeling: Er ligt een ondertekend behandelplan waarin de doelen zijn vastgelegd en waarin wordt afgesproken met wie en over welke onderwerpen de AFP behandelaar overleg zal plegen.

Hoe te handelen:

- Binnen 10 dagen na ondertekening van de instemmingverklaring bij de politie vindt er een intakegesprek plaats met de cliënt bij de AFP. In geval van een time-out voor de vrouw wordt de intake zo snel mogelijk gehouden.
- De AFP motiveert de cliënt tot het volgen van de behandeling bij de AFP
- De AFP stelt een behandelplan op en legt dit aan de cliënt voor.
- Indien de AFP behandelaar en de cliënt het opgestelde behandelplan beide ondertekend hebben kan de behandeling van start gaan.
- De AFP blijft investeren in het motiveren van de cliënt.
- Er vindt afstemming plaats met de hulpverlening van het AMW .
- De AFP informeert politie en AMW indien de cliënt tegen het advies in de behandeling stopt of niet verschijnt.
- Wanneer er kinderen in het systeem aanwezig zijn kan een contact met de AMK in het behandelplan worden opgenomen
- De AFP, het AMW en eventueel het AMK overleggen over het advies dat aan de cliënt wordt uitgebracht voor een eventuele vervolghandeling en over de mogelijkheden van de AFP daarbij.

Specifieke handelingen bij behandeling binnen een strafrechtelijk kader.

- de betrokkenheid van de reclassering wordt opgenomen in het behandelplan.
- Zodra de reclassering de rol van verwijzer / justitiële casemanager heeft overgenomen informeert de AFP de reclassering in het geval de cliënt de behandeling voortijdig stopt. Het contact met de politie over deze cliënt wordt dan afgesloten.
- De AFP informeert de reclassering over het uitgebrachte advies over de mogelijkheden voor vervolghandeling
- De AFP verzorgt, na afstemming met de reclassering, binnen een week een intakegesprek met de cliënt.

- De dader zal tijdens het eerste gesprek schriftelijke toestemming moeten geven voor het overleg tussen de AFP en derden en het terugrapporteren.
- De AFP rapporteert het resultaat van de intake en de duur van de evt. behandeling binnen een maand aan de reclassering.
- Binnen een week na afronding van de module stuurt de AFP een verslag naar de reclassering over de noodzaak en inhoud van verdere behandeling bij de AFP (vervolgmodule).
- Bij afronding en bij verzuim, terugval of weigering van de behandeling informeert de AFP de reclassering.

De methodiek samengevat in stappen

	De intake
Stap 1	Noodremprocedure
Stap 2	Effecten huiselijk geweld, empathie training, de STOP methode
Stap 3	Geweldsscenario, agressie management
Stap 4	De zeven G's
Stap 5	Denkpatronen, steuntjes, smoezenlijst
Stap 6	Diagnostiek middels tests voor nazorg
Stap 7	Terugval preventieplan

Het AMK

Melding bij AMK

Taken:

1. Toetsen van de criteria
1. Toeleiden van cliënten naar het traject 1^e hulp bij huiselijk geweld via melding of aangifte bij de politie indien in het belang van het kind

Mogelijke situaties:

1. Het AMK wordt door de politie in het kader van 1^e hulp bij huiselijk geweld bij een gezin betrokken.
2. Het AMK constateert huiselijk geweld (partnergeweld) in een gezin.

Hoe te handelen:

- Ad 1. Het AMK wordt door de politie in het kader van 1^e hulp bij huiselijk geweld bij een gezin betrokken
- Contact opnemen met het AMW en/of de politie over het gezin en bespreken of en hoe de hulpverlening binnen het kader 1^e hulp loopt en hoe de medewerking van het gezin is.
  - Afspreken wat de mate van activiteit op dat moment zal zijn van het AMK.
  - Als de vrouw stopt met de haar geboden hulpverlening krijgt het AMK hier bericht van, zodat zij kan besluiten over eventuele verdere activiteiten.
- Ad 2. Het AMK constateert huiselijk geweld (partnergeweld) in een gezin.
- Contact opnemen met politie en/of AMW ter plaatse om het gezin te bespreken.
  - Toeleiding naar 1^e hulp traject, motiveren van man en vrouw hiertoe.

Hulpverlening

Het AMK houdt, voor de duur van het 1^e hulp traject, het welzijn van de kinderen in de gaten. Het AMK werkt hiertoe nauw samen met het AMW en de AFP.

Taken:

1. Onderzoeken wat er nodig is voor de kinderen en/of ouders.
2. Organiseren van eventuele benodigde hulp voor ouders en/of kinderen.

Het AMK treedt in contract met het AMW om af te spreken welke stappen gezet dienen te worden (zie hierboven). Als besloten wordt tot onderzoek treedt het AMK in contact met het gezin en diagnosticeert de situatie m.b.t. de ontwikkeling van de kinderen en eventuele bedreigingen daarvan.

De diagnose kan grofweg leiden tot:

- a. Het AMK draagt zorg voor een hulpaanbod aan de kinderen en schakelt hiervoor hulpverleningsorganisaties (bijv. Jeugdzorg) in, indien nodig.
- b. eventueel verzoekt het AMK de Raad voor de Kinderbescherming om een onderzoek naar de situatie van de kinderen.
- c. Er is, naast het aanbod van het AMW en de AFP geen specifieke hulpverlening nodig. Als de hulpverlening, geboden door AMW en AFP, succesvol is verlopen sluit het AMK de zaak af. Na drie maanden volgt er nog een rappel.

Slachtoffer Hulp Nederland

Taken:

1. Toetsen van de criteria.
2. Toeleiden van cliënten naar traject 1^e hulp bij huiselijk geweld.
3. Begeleiden slachtoffers bij aangifte.
4. Begeleiden van slachtoffers bij civielrechtelijke en/of strafrechtelijke procedures.
5. Verstrekken van informatie over schadevergoedingsregelingen geweldsmisdrijven en het verlenen van juridische bijstand bij lopende zaken en/ of eigen initiatief cliënten.

Mogelijke situaties:

- 1) Slachtofferhulp constateert huiselijk geweld in een gezin.
- 2) Slachtofferhulp wordt in het kader van 1^e hulp bij thuisgeweld betrokken bij het begeleiden van een slachtoffer bij het doen van aangifte inzake huiselijk geweld.

Hoe te handelen:

- Ad 1. Inzage geven in de problematiek en de daarop ontwikkelde aanpak 1^e hulp bij huiselijk geweld. Cliënten motiveren melding te doen van het geweld bij de politie en deelname aan eerste hulp bij huiselijk geweld. SOH informeert de cliënt die niet wil dat politie wordt betrokken, dat in overweging wordt genomen zelf melding te doen bij de politie. Dit zal gebeuren na intern of extern collegiaal overleg.
De politie roept de cliënten op voor een gesprek op het politiebureau waar het instemmingformulier getekend wordt. Slachtofferhulp kan hier desgewenst bij begeleiden. Het gezin gaat het traject 1^e hulp in.
- Ad 2. Slachtofferhulp begeleidt het slachtoffer voor, tijdens en na de aangifte en in het strafrechtelijke of civielrechtelijke proces. Het slachtoffer wordt door SOH ondersteund over juridische zaken, inclusief het bestaan van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Slachtofferhulp begeleidt indien nodig (op verzoek van politie of maatschappelijk werk) cliënten voor- tijdens- en na aangifte, cliënten in het strafrechtelijk- of civielrechtelijk proces. Voor psychosociale hulpverlening wordt doorverwezen naar het AMW. Er vindt regelmatig afstemming plaats met het AMW over de werkzaamheden.

Time-out/ opvangvoorziening

Taken opvangvoorziening:

- a. Time-out voorziening bieden: te allen tijden beschikbaar hebben van een kortdurende opvang voor vrouwen en hun kinderen t.b.v. het 1^e hulp traject. De time-out voorziening biedt *opvang*, AMW biedt hulp volgens methodiek 1^e hulp.
- b. Informeren: doorgeven aan het AMW en politie zodra een vrouw voor time-out is aangekomen of vertrokken
- c. Begeleiden van de overplaatsing van de vrouw wanneer ze vanuit de time-out voorziening naar de reguliere opvangvoorziening gaat

Wanneer time-out:

- 1 Als de vrouw behoefte heeft aan een adempauze, bedenktijd en/of onderhandelingsruimte om het huiselijk geweld aan te pakken.
- 2 Als er op het moment van melding van huiselijk geweld geen veilige voorwaarden in huis zijn voor de vrouw (en kinderen) om er te verblijven.
- 3 Na aanhouding of in verzekering stelling van de man die weer vrijgelaten wordt, en de vrouw voelt zich onzeker over de situatie.
- 4 Als de vrouw moeite heeft met het doen van melding bij de politie van het geweld kan overwogen een time-out te gebruiken. In die tijd kan de politie de man benaderen c.q. uitnodigen op het bureau en het 1^e hulp traject alsnog in te zetten.

Algemene afspraken:

- 1 De inschatting of een time-out op zijn plaats is, wordt altijd gemaakt door een uitvoerder van 1^e hulp bij de politie of het maatschappelijk werk. Zo mogelijk kiest de vrouw een time-out plek bij vrienden of familie.
- 2 Zonodig brengt de politie de vrouw naar de time-out voorziening.
- 3 Een time-out is altijd zo kort mogelijk, maar bij voorkeur tot het AFP met de man een intakegesprek heeft gehad en er kortgesloten is met de hulpverlener van de vrouw en de time-out voorzienig. Zo snel mogelijk -maximaal twee weken - moet helder zijn hoe zij thuis veilig verder kan of dat ze bij hem weg wil (dan reguliere vrouwenopvang voorziening).
- 4 Als de vrouw in de time-out voorziening is ondergebracht, organiseert het AMW binnen 24 uur (werkdagen) contact met de vrouw en de opvanginstelling en binnen een week volgt een intakegesprek met de.
- 5 Ook als de vrouw particulier is ondergebracht, gaat het 1^e hulp traject in werking, dan volgt binnen een week een intakegesprek met het AMW.

Politie

Taken:

- het stoppen van acuut huiselijk geweld,
- het voorkomen van recidive door middel van toeleiding naar 1^e hulp bij huiselijk geweld,
- het herstellen van de geschonden norm door altijd een reactie te doen gelden,
- het vergroten van de aangiftebereidheid van slachtoffers door het bewaken van de veiligheid van het gezin en toeleiding naar 1^e hulp .

Handelingsafspraken bij:

- Opsporing
  - Aanhouding heterdaad en buiten heterdaad
  - aangifte
  - verhoor
  - In Verzekering Stelling
- Vervolging
  - Na aangifte of klacht
  - Ambtshalve
  - Hulpverleningstaak politie
  - Dagvaarden namens OM in 6-uurszaken of na heen-zending
- Slachtofferbejegening
- Algemene afspraken vrijwillig traject

OPSPORING

Aanhouding bij heterdaad

- De politie houdt de verdachte terstond aan bij een heterdaadsituatie.
- De politie bekijkt (de omgeving van) het huis als een 'plaats delict' en noteert de situatie.
- Er wordt – met toestemming van het slachtoffer - zoveel mogelijk geprobeerd lichamelijk letsel en vernielingen fotografisch vast te leggen. Daarbij tracht de politie te bewerkstelligen dat foto's van lichamelijk letsel zoveel mogelijk begeleidt worden door een medische verklaring van een arts.
- De gegevens worden in een als 'huiselijk geweld' geormerkt dossier gevoegd (stempel Thuisfront).

Aanhouding buiten heterdaad

- Zo spoedig mogelijk aanhouden indien:
  - sprake is van een feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan
  - toestemming is gekregen van de officier van justitie.
- Als er geen aanhouding buiten heterdaad plaats vindt word de verdachte in principe ontboden op het politiebureau.

Proces-verbaal van aangifte

- De politie beweegt het slachtoffer zoveel mogelijk tot het doen van aangifte.
- Bij het opmaken van een proces-verbaal wordt een daarvoor bestemde checklist gehanteerd.
- Bovendien laat de politie het slachtoffer in de aangifte met redenen omkleed aangeven of het de wens heeft dat een straat- of contactverbod wordt opgelegd aan de verdachte (het is afhankelijk van het oordeel van de rechter of een dergelijk verbod wordt opgelegd als bijzondere voorwaarde bij schorsing van de voorlopige hechtenis of bij een voorwaardelijke straf).

- De politie ziet erop toe dat de (nieuwe) adresgegevens van een slachtoffer desgewenst niet in het proces-verbaal van aangifte worden vermeld. De politie zorgt in die gevallen voor vermelding van een postadres voor het slachtoffer.
- Alle aangiften van huiselijk geweld worden onverwijld ter beoordeling voorgelegd aan een hulpofficier van justitie.

Verhoor verdachte

Het verhoor van de verdachte wordt toegespitst op:

- de data, tijdstippen en locaties waar de precies benoemde strafbare feiten zouden hebben plaatsgevonden, mede ter verkrijging van inzicht in de stelselmatigheid van het huiselijk geweld.
- Hierbij komen alle elementen uit de aangifte en/of de verklaring van het slachtoffer en/of getuigen aan bod.
- In het proces-verbaal van verhoor wordt de eventuele bereidheid van de verdachte vermeld om deel te nemen aan daderhulpverlening.
- Indien de dader bereid is mee te werken en hij niet in verzekering gesteld wordt, zal ter plekke een melding worden gedaan aan de AFP voor een intake.

Inverzekeringstelling

- Inverzekeringstelling van de verdachte wordt door de politie onverwijld gemeld aan de reclassering.
- Om de reclassering te attenderen op de wenselijkheid van het verlenen van vroeghulp aan de verdachte, dient de politie de melding te oormerken als huiselijk geweld-zaak (stempel Thuisfront).
- Tijdens de inverzekeringstelling voert de hulpofficier overleg met de officier van justitie belast met huiselijk geweld (indien niet bereikbaar: piketofficier) of de verdachte moet worden voorgeleid aan de RC, of moet worden heengezonden met een dagvaarding.

VERVOLGING

Vervolging na aangifte of klacht

- Uitgangspunt is dat in zaken van huiselijk geweld waarvan de politie kennis krijgt, aangifte wordt gedaan door het slachtoffer.
- Indien een slachtoffer in een later stadium aangeeft de aangifte te willen intrekken, moet worden uitgelegd dat dit juridisch niet mogelijk is, maar dat het slachtoffer wel een brief aan de officier van justitie kan schrijven met de eigen mening over de wenselijkheid van strafvervolging.
- Ook wanneer het slachtoffer in een dergelijke brief de aangifte nuanceert of aangeeft niet te willen dat de verdachte wordt gestraft, blijft vervolging in beginsel geïndiceerd.
- Bij het klachtdelict belaging kan de klacht binnen 8 dagen worden ingetrokken, wat leidt tot het vervallen van de bevoegdheid tot opsporing en vervolging. In dit geval voert de politie haar hulpverleningstaak teneinde alsnog betrokkenen tot hulpverlening te motiveren.
- Wanneer naar aanleiding van een aangifte of een klacht sprake is van een bewijsbaar strafbaar feit vindt in beginsel vervolging plaats, en wordt het 'sepot beperkte kring' niet toegepast.

Voorwaarden voor ambtshalve vervolging

Wanneer het slachtoffer uitdrukkelijk aangeeft geen aangifte te willen doen, wordt zoveel mogelijk bewijs verzameld ten behoeve van een eventuele ambtshalve vervolging. Indien dan sprake is van een bewijsbaar strafbaar feit dat aan één of meer van de volgende criteria voldoet, moet in beginsel ambtshalve vervolging plaatsvinden:

- de geestelijke en/of lichamelijke integriteit van het slachtoffer is/wordt ernstig bedreigd, gelet op de aard van het letsel (in ieder geval bij zwaar lichamenlijk letsel) en/of de frequentie (stelselmatigheid) van het geweld, en/of
- het slachtoffer bevindt zich evident in een afhankelijkheidspositie waardoor hij/zij zich niet kan - of meent te kunnen - onttrekken aan de invloedssfeer van de verdachte. Minderjarigen verkeren altijd in een evidente afhankelijkheidspositie. Voorts kan sprake zijn van afhankelijkheid op het gebied van inkomen, taal, verblijfsstatus, zorg en/of huisvesting, psychische afhankelijkheid, of afhankelijkheid om redenen van godsdienstige of culturele aard.

Hulpverleningstaak politie ex artikel 2 Politiewet

Uitsluitend in die gevallen dat het slachtoffer uitdrukkelijk geen aangifte wil doen en er onvoldoende aanleiding bestaat de verdachte ambtshalve te vervolgen, kan de politie in het kader van diens hulpverleningstaak ex artikel 2 Politiewet een gesprek aangaan met de verdachte en het slachtoffer om beiden te motiveren tot het vrijwillig aanvaarden van hulpverlening. Het is gewenst dat de weergave van een dergelijk gesprek geregistreerd wordt ten behoeve van de dossiervorming in huiselijk geweld-zaken.

Heenzending met dagvaarding of voorgeleiding RC

Indien een verdachte in verzekering is gesteld neemt de hulpofficier van justitie contact op met de officier van justitie teneinde de (verdere) aanpak van de zaak te bespreken.

SLACHTOFFERBEJEGENING

Het slachtoffer van huiselijk geweld wordt door de politie gewezen op het traject 1^e hulp bij huiselijk geweld en een afspraak voor een intake wordt gemaakt met het AMW. In geval van aanwezigheid kinderen doet de Politie melding bij het AMK, middels standaard formulier

Het slachtoffer wordt conform de Aanwijzing slachtofferzorg op de hoogte gesteld van het verloop van de procedure.

Ernstige gevallen van huiselijk geweld vallen onder de in de Aanwijzing slachtofferzorg genoemde categorie delicten waarin het slachtoffer schriftelijk door het OM wordt gevraagd of het behoefte heeft aan een gesprek met de behandelend officier van justitie voorafgaand aan de behandeling ter zitting.

Algemene afspraken vrijwillig traject:

- Vrouw komt na time-out weer thuis: Het Amw biedt vervolgens hulpverlening volgens methodiek. Op aangeven van het AMW (dan wel andere partner) of betrokkene legt de politie zonofig contact met slachtoffer in verband met de veiligheid van het slachtoffer.

Openbaar Ministerie

Taken:

- Maatregelen nemen ter bescherming van het slachtoffer
- Bij vervolging en afhandeling rekening houden met de kenmerken/ afspraken 1^e hulp huiselijk geweld
- Het herstellen van de geschonden norm door altijd een reactie te doen gelden
- Zorgvuldig en tijdig reageren, waar mogelijk behandeling van de pleger voorstellen
- Ondersteunen politie bij PV's en vergroten van de bewijsbaarheid

Handelingsafspraken bij:

- Vervolg na IVS:
  - heenzending met dagvaarding
  - voorgeleiding RC
- Schorsing voorlopige hechtenis
- Strafvordering
  - reactie op niet naleven bijzondere voorwaarde(n)
- Informatieverstrekking

Heenzending met dagvaarding of voorgeleiding RC

Indien een verdachte in verzekering is gesteld en heenzending kan plaatsvinden:

- neemt de hulpofficier van justitie contact op met de officier van justitie teneinde de (verdere) aanpak van de zaak te bespreken.
- De officier van justitie verifieert of sprake is van huiselijk geweld.
- Wanneer de officier van mening is dat heenzending kan plaatsvinden, ziet deze erop toe dat een reclasseringsrapport wordt aangevraagd:
  1. met het verzoek te beoordelen of de verdachte in aanmerking komt voor deelname aan een daderhulpverleningsvorm (training, cursus of behandeling) - en zo ja daartoe een intake te arrangeren - ,
  2. of dat de verdachte in aanmerking komt voor een ander gericht (reclasserings)begeleidingstraject.
  3. De aanvraag wordt door het OM geormerkt als betrekking hebbend op een huiselijk geweld zaak (stempel Thuisfront).
- Tevens ziet de officier van justitie toe op uitreiking van een dagvaarding aan de verdachte voor een politierechterzitting.
- Voor heenzending informeert het OM de politie en de RN; politie informeert vervolgens het slachtoffer.

Wanneer de officier van justitie van oordeel is dat de verdachte moet worden voorgeleid aan de RC, ziet de (piket)officier erop toe dat:

- een geormerkt reclasseringsrapport wordt aangevraagd (zie hiervoor voor de elementen van deze aanvraag).
- Vervolgens ziet de (piket)officier erop toe dat zowel de raadsman van de verdachte als de RC ten tijde van de voorgeleiding beschikken over een kopie van de aanvraag reclasseringsrapport.

Dagvaarden in geval van 6-uurszaken of heenzendingen

- benadert de politie een parketsecretaris die gemandateerd is tot het uitreiken van een dagvaarding.
- Deze parketsecretaris vergewist zich ervan of de zaak is beoordeeld door een hulpofficier van justitie, en – in geval van inverzekeringstelling - besproken is met de (piket)officier van justitie.
- De parketsecretaris beoordeelt de zaak op bewijsbaarheid en het dossier op volledigheid.
- Het OM draagt er zorg voor dat het slachtoffer geïnformeerd wordt.

In iedere zaak die voor dagvaarding in aanmerking komt:

- vraagt de parketsecretaris een geormerkt reclasseringsrapport aan met het verzoek te beoordelen of:
  - de verdachte in aanmerking komt voor deelname aan een daderhulpverleningsvorm (training, cursus of behandeling) - en zo ja daartoe een intake te arrangeren - ,
  - dat de verdachte in aanmerking komt voor een ander gericht (reclasserings)begeleidingstraject.
- De gemandateerde parketsecretaris reikt een dagvaarding uit aan de verdachte voor een politierechterzitting binnen een termijn van vier maanden.
- Het OM draagt er zorg voor dat het slachtoffer geïnformeerd wordt.

Schorsing voorlopige hechtenis

- Indien (nog) geen reclasseringsrapport beschikbaar is met een beschrijving van het eventuele hulpverleningsaanbod aan de verdachte, verzet het OM zich tegen schorsing van de voorlopige hechtenis.
- Als schorsing van de voorlopige hechtenis geïndiceerd is, bevordert het OM zoveel mogelijk de opname van bijzondere voorwaarden, zoals deelname aan daderhulpverlening of reclasseringsbegeleiding, en/of een straat- of contactverbod.
- Na schorsing van de voorlopige hechtenis ziet de officier erop toe dat de zaak binnen zes maanden op zitting wordt aangebracht.

Overtreding door de verdachte van de bijzondere voorwaarden

Bij wetenschap van overtreding door de verdachte van de bijzondere voorwaarden die gesteld zijn in de beschikking tot schorsing van de voorlopige hechtenis:

- berichten politie of reclassering onverwijld de piketofficier van justitie.
- In die gevallen beveelt het OM de aanhouding van de verdachte (op grond van artikel 84 Wetboek van Strafvordering).
- Vervolgens vordert het OM de opheffing van de schorsing bij de rechtbank.

STRAFVORDERING

- In die zaken waarin door de gemandateerde parketsecretaris reeds een dagvaarding is uitgereikt gaat de officier na of de (geringe) ernst van het feit en/of de inhoud van het reclasseringsrapport aanleiding geven de zaak in te trekken en voorwaardelijk te seponeren met een proeftijd. Als bijzondere voorwaarde kan daarbij worden gesteld dat verdachte deelneemt aan een hulpverleningsvorm of reclasseringsbegeleiding, en/of zich houdt aan een straat- of contactverbod.
- Indien de verdachte reeds is begonnen aan een training, cursus of behandeling, of bereid is daaraan mee te werken, kan een (deels) voorwaardelijke straf worden geëist met een proeftijd en de bijzondere voorwaarde van (verdere) deelname aan de hulpverleningsvorm en/of begeleiding door de reclassering. Tevens kan gevorderd worden dat de verdachte zich moet houden aan een straat- of contactverbod.
- Wanneer gebleken is dat de verdachte niet in aanmerking komt voor daderhulpverlening richt het OM zich op de normstelling en is het vorderen van een zwaardere vrijheidsstraf geïndiceerd.

In huiselijk geweld- zaken is het eisen van een geldboete ongewenst, omdat dit bij samenlevende partners tevens het slachtoffer treft.

Reactie op niet-naleven bijzondere voorwaarde(n)

Indien blijkt dat door de verdachte niet is voldaan aan de bijzondere voorwaarde(n), wordt de zaak onverwijld op zitting aangebracht voor inhoudelijke behandeling (bij voorwaardelijk sepot) of voor tenuitvoerlegging van het voorwaardelijk gedeelte van de straf (bij een voorwaardelijke straf).

INFORMATIEVERSTREKKING

Het OM koppelt de beslissing om al dan niet te vervolgen terug aan de politie, die dit in het dossier verwerkt.

Politie onderzoekt of afloopberichten van het O.M. ook binnen het interne registratiesysteem van de politie (COMPАЗ) te achterhalen is.

Reclassering

Taken:

- Vroeghulp/ vroeghulpinterventierapport
- Voorlichtingsrapportage verzorgen op verzoek van O.M.
- Toezicht houden: volgen van de gemaakte afspraken over hulpverlening
- Verwijzen naar daderhulpverlening

Vroeghulp door reclassering/vroeghulpinterventierapport

Na ontvangst van een melding in verzekeringstelling verricht de reclassering vroeghulp op het politiebureau of in het huis van bewaring. Tijdens een vroeghulpbezoek wordt de mogelijkheid tot daderhulpverlening onderzocht alsmede of de verdachte in aanmerking komt voor het starten van begeleiding vanuit de reclassering. Mocht tijdens het vroeghulpbezoek blijken dat het een nog niet onderkende zaak van huiselijk geweld betreft, dan oormerken met thuisfrontstempel

Indien de verdachte bereid is verdere medewerking te verlenen worden de bevindingen uit het vroeghulpbezoek en een daarop gebaseerd voorlopig plan van aanpak - wanneer de verdachte schriftelijk heeft verklaard daar geen bezwaar tegen te hebben - gerapporteerd aan het OM en/of de RC in een vroeghulpinterventierapport.

Voorlichtingsrapport reclassering

Op aanvraag van het OM wordt door de reclassering in het kader van de afhandeling van de strafzaak een voorlichtingsrapport opgesteld (wanneer de verdachte schriftelijk heeft verklaard daar geen bezwaar tegen te hebben). Daarin wordt verslag gedaan van de stand van zaken en wordt inzicht gegeven in het (nog) te doorlopen hulpverlenings- of begeleidingstraject. Er wordt voorts een gericht strafadvies afgegeven, waarbij wordt ingegaan op de mogelijk te stellen bijzondere voorwaarden.

Toezicht door reclassering

Indien bij eindvonnis een deels voorwaardelijke straf onder bijzondere voorwaarden is opgelegd, oefent de reclassering toezicht uit op de naleving daarvan. Daarnaast kan de reclassering aanwijzingen geven ten behoeve van het gedrag die de reïntegratie en de beperking van de recidive ten goede komen.

Bij overtreding van de voorwaarden, na afloop van de gestelde termijn van toezicht, of zoveel eerder als de reclassering verantwoord acht, wordt schriftelijk gerapporteerd aan het OM.

Verwijzing daderhulpverlening

Binnen een week na ontvangst van de melding of aanvraag wordt met de cliënt een intakegesprek gehouden om de motivatie te onderzoeken voor behandeling bij de AFP.

- Als de cliënt gemotiveerd is, wordt direct contact opgenomen met de AFP die de cliënt binnen een week voor een intakegesprek oproept.
- Als de cliënt zich in voorlopige hechtenis bevindt, neemt de reclassering contact op met de behandelend OvJ, die aangeeft of het O.M. zal meewerken aan een schorsing van de voorlopige hechtenis met de bijzondere voorwaarde van behandeling bij de AFP.

Zo ja:

- dient de reclassering een verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis in voor de duur van een dag t.b.v. het intakegesprek met de AFP en/of
- na ontvangst van het resultaat van de intake bij de AFP dient de reclassering een verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis in, met de bijzondere voorwaarde dat cliënt zich zal gedragen naar de aanwijzingen van de reclassering en de behandeling bij de AFP zal volgen. Daarbij

worden datum en tijdstip van het begin van de behandeling dan wel het intakegesprek vermeld.

- Binnen een maand na aanmelding ontvangt de reclassering een rapport van de AFP over de (duur van de) noodzakelijke behandeling van de cliënt bij de AFP.
- De reclassering neemt contact op met het AMW en vraagt of het geweld is gestopt.
- Binnen twee maanden na ontvangst van de aanvraag van het reclasseringsrapport, zendt de reclassering een (kort) voorlichtingsrapport met daarin de actuele stand van zaken, de noodzakelijke behandeling bij de AFP, de programmabeschrijving van de AFP en een afdoeningadvies aan Justitie. Daarbij wordt ingegaan op de te stellen bijzondere voorwaarde(n), zoals verplicht reclasseringscontract en het volgen van (een bepaald aantal modules) de behandeling bij de AFP.
- Nadat de voorlopige hechtenis is geschorst, dan wel nadat vonnis is gewezen, c.q. de zaak voorwaardelijk is geseponeerd, houdt – voor zover van toepassing, justitieel opgelegd zijn – de reclassering toezicht op de naleving van gestelde bijzondere voorwaarde(n). Reclassering voert de regie op dit moment en wordt door AMW en AFP op de hoogte gehouden van eventuele nieuwe feiten en vice versa, m.b.t. dader
- Bij overtreding van de gestelde bijzondere voorwaarde(n), dan wel na afloop van de gestelde termijn van toezicht –of zoveel eerder als de reclassering verantwoord acht– zendt de reclassering bericht aan de OvJ over het verloop van de naleving van de bijzonder voorwaarde(n).